

лена на покупку импортних товарів, чому немало способувала банківська кредитна політика, а отечественна економіка не работала, поэтому фінансово-економічний кризис різко ударил по рівню життя населення, поставив заёмщиків в кабальні умови.

4. Последніе політичні рішення по підвищенню соціальних стандартів не допоможуть росту продуктивності праці, но частічно поспобствують детенізації зарплати.

5. Тільки реальне співвідношення розміра

зарплати та ефективності результатів праці буде способувати розвитку економіки, її розширеному виробництву на основі нових техніко-технологічних, організаційно-економічних та соціальних підходів.

6. Механізм регулювання зарплати зв'язан з соціальними стандартами в залежності від ефективності праці та внесення змін у законодавчу базу про впровадженні єдиного соціального податку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бунич П.Г. Главное – заинтересовать! / П.Г. Бунич. – М.: Экономика, 1986. – 248 с.
2. Лутохина Э.А. Формы необходимого продукта при социализме / Э.А. Лутохина. – Минск: «Наука и техника», 1976. – 270 с.
3. Лутохина Э.А. Зарплата: закономерности и проблемы формирования. / Э.А. Лутохина. – Минск: «Наука и техника», 1978. – 216 с.
4. Турецкий О.А. Национальная экономика и её регулирование. / О.А. Турецкий. – Одесса: СМІЛ, 2002. – 380 с.
5. Воронин А. Механизмы формирования доходов работников от роста эффективности производства / А. Воронин, А. Пастух // Экономика Украины. – 2009. – № 8. – С. 4-16
6. Годовая отчетность предприятий и опубликованные результаты развития экономики Украины за 2006-2008 годы / «Урядовий кур'єр». - № 15, 2007 г.; № 15, 2008 г.; № 13, 2009 г.
7. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс. – М.: «Иностранная литература». – 1989. – С. 120.

УДК 347. 211: 658. 589

ЄВТУШЕВСЬКА О.О., канд. екон. наук, асистент
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПОСТІЙНО ДІЮЧОГО МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглядаються можливі напрямки удосконалення механізму інноваційного розвитку підприємства, важливою складовою якого є створення ефективної системи охорони інтелектуальної власності.

Ключові слова: організація інноваційної діяльності, об'єкт інтелектуальної власності, науково-технічна діяльність.

Possible directions of enterprise innovative development improvement mechanism, important constituent of which is guard effective system of intellectual property creation, are examined.

Key words: innovative activity management, object of intellectual property, scientific and technical activity.

Вступ. Розвиток цивілізації у ХХ сторіччі та на початку ХХІ сторіччя, його постіндустріальний

вектор, переконливо підтвердили, що головним чинником стійкого економічного розвитку будь-якої країни можуть бути лише зростання інтелектуального потенціалу нації та науково-технологічні інновації, застосування яких суттєво змінює обсяги та якість виробництва і споживання.

Зменшення нижче критичної межі рівня фінансування науки з державного бюджету, фактична відсутність стимулювання науково-технічних розробок та інноваційної діяльності призвели наукові установи, дослідно-конструкторські організації та їх дослідні виробництва до стану глибокої кризи.

Відсутність дійових заходів по збереженню наукового потенціалу, його розвитку та ефективному використанню, завдає значної шкоди національним інтересам України, стає реальною загрозою її національній безпеці.

Значний внесок у розробку проблем інноваційного розвитку економіки внесли вітчизняні вчені

Василенко В.О., Гальчинський А.С., Геєць В.М., Кінах А.К., Семиноженко В.П., Іляшенко С.М., Лапко О.О., Новицький Н.А., Шматко В.Г., Харківський Д.Ф. та деякі інші [1, 2, 3, 4, 5, 6 та ін.].

Постановка завдання. Необхідна розробка сучасної концепції інноваційного розвитку, в вершину кута якої мають бути поставлені: інститут приватної власності на об'єкти інтелектуальної власності; пріоритет на них автора, а не держави; гарантія захисту інвестицій; страхування ризиків у сфері інноваційної діяльності; можливості швидкого і справедливого судового захисту від порушень у сфері інтелектуальної власності, починаючи з суду найнижчої інстанції; можливість припинення порушення через органи правопорядку за відсутності суперечки. Нову концепцію необхідно розробляти з врахуванням досвіду патентних повірених. Доцільно методично, системно і цілеспрямовано створювати інфраструктуру інноваційної діяльності та систему трансферту і комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Методологічну основу розробки концепції інноваційного розвитку склало використання комплексного, системного та логічного методів дослідження.

Результати. Важливою складовою організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності підприємства є створення ефективної системи охорони інтелектуальної власності. На наш погляд, на підприємстві, яке орієнтоване на системний підхід щодо організації інноваційної діяльності, повинен бути затверджений певний порядок з охорони інновацій та інтелектуальної власності. Для цього доцільно видати відповідний наказ по підприємству, яким має бути затверджене положення про охорону інтелектуальної власності та «ноу-хау» (тобто оригінального виробничого, організаційного та управлінського досвіду). Як приклади конкретних кроків у цьому напрямку можуть бути рекомендовані такі:

- обмеження доступу до ключового обладнання;
- інструктаж працівників на предмет існування секретів;
- визначення для кожного працівника фрагментів проектів, які є службовою і комерційною таємницею;
- закриття безпосереднього доступу до конфіденційної інформації;
- укладання договорів з працівниками про нерозголошення конфіденційної інформації.

В процесі управління інноваційною діяльністю слід забезпечити достовірну оцінку вартості об'єктів інтелектуальної власності.

Спеціально створена на підприємстві комісія, крім інших функцій, має постійно проводити оцінку ефективності інноваційних проектів та об'єктів інтелектуальної власності.

Оцінка об'єктів інтелектуальної власності, придбаних у інших підприємств або фізичних осіб, здійснюється на основі витрат, пов'язаних із платежами за ліцензійним договором.

Важливими є принципи або методи створення інформаційної бази даних для формування

портфеля новачів (або портфеля інтелектуальної власності) підприємства. При цьому в основу формування цього портфеля або інформаційної бази даних інноваційної діяльності доцільно покласти такі методи.

1. Метод структурно-морфологічного аналізу - заключається у фіксації появи нових ідей, розробок, проектів і напрямів їх застосування в інноваційній діяльності фірми. Цей метод з успіхом може бути застосований як на окремому підприємстві, так і, особливо, на підгалузевому рівні.

2. Метод визначення характеристик публікаційної активності. Цей метод базується на аналізі інформаційного потоку. Потік публікацій по різноманітним напрямкам науки і техніки підкоряється циклічному розвитку і може розглядатися як організована система. Метод дозволяє пропонувати конкретні рекомендації по формуванню науково-технічної політики як на рівні підприємства, так і на рівні всього промислового комплексу України.

3. Метод виявлення груп патентів з сімействами патентів-аналогів, який заснований на тому, що фірми патентують за кордоном тільки ті інноваційні ідеї, які мають практичну значимість.

4. Метод показників – базується на аналізі показників технічних систем. Вивчаючи динамічні характеристики показників технічних систем, можна скласти достатньо повне уявлення про напрями інноваційних процесів.

Надзвичайно важливим аспектом створення ефективного механізму інноваційної діяльності на підприємстві є створення постійно оновлюваної інформаційної бази даних інноваційної діяльності.

Слід особливо відмітити, що сучасні інформаційні технології надають практично необмежені можливості керівництву підприємств у формуванні та постійному оновленні інформаційної бази даних інноваційної діяльності. Так, інтернет-ресурси є практично невичерпним джерелом таких даних щодо науково-технічної діяльності не тільки в Україні, але й у всьому світі. Сьогодні, навіть в академічній літературі, публікуються інтернет-адреси [7], по яким можна черпати відповідну науково-технічну інформацію. Як приклад, наведемо такі дані.

Європейське патентне відомство (ЕПВ) надає доступ до БД ЕПВ, що містить інформацію про патентні документи Франції, Німеччини, Швейцарії, США, ЕПВ і ВОИС (бібліографічні дані, реферати англійською мовою й повні описи винаходів), Китаю і Японії (бібліографічні дані, реферати англійською мовою), а також до бібліографічних БД патентних документів 47 національних й 3 регіональних патентних відомств, включаючи РФ, ряд країн СНД й Євразійське патентне відомство (ЕАПВ) (адреса в Інтернет: <http://www.european-patent-office.org>).

Патентне відомство США надає безкоштовний доступ до БД рефератів і повних описів винаходів США з 1976 року, рефератів описів винаходів англійською мовою до патентів ЕПВ й Японії (адреса в Інтернет: <http://www.uspto.gov>).

Патентне відомство Японії оголосило про відкриття доступу до масивів своєї електронно-цифрової бібліотеки по промисловій власності. Із

квітня 1998 року був відкритий доступ до масиву рефератів англійською мовою (Patent Abstracts of Japan). У березні 1999 року до нього додалися БД заявок на товарні знаки, а з 1999 року підключені нові БД (адреса в Інтернет: <http://www.jpo-mitLgoJp>).

Відомості про патенти Великобританії можна одержати за адресою: <http://www.patent.gov.UK>. Із грудня 1998 року діють сайти наступних патентних відомств:

Австрії (at.dips.org.patent.bmwa.gv.at),

Бельгії (be.dips.org),

Данії (dips.dkpto.dk),

Фінляндії (mc.dips.org),

Португалії (www.dips.inpi.pt),

Іспанії (www.dips.oepm.es),

Швейцарії (www.dips.ch).

Сайти фірми IBM забезпечують безкоштовний доступ до мережі Intellectual Property Network, що дозволяє проводити пошук і переглядати формули винаходів і повні описи винаходів до патентів США, патентів і заявок ЕПВ, японські патентні документи й заявки ВОИС за адресою в Інтернет: <http://www.ibm.com>.

Важливо забезпечити безперервний процес ефективного управління портфелем інновацій, притримуючись певних принципів. Зокрема, слід дотримуватись стратегічних напрямків оновлення портфеля інновацій згідно затвердженої загальної стратегії розвитку підприємства, критеріїв його економічної ефективності. Оновлення портфеля інновацій (або об'єктів інтелектуальної власності), в склад якого можуть входити як власні ідеї та розробки, так і придбані патенти, ліцензії, нематеріальні активи, одержані по франчайзингу, «ноу-хау», має проходити на систематичній основі з використанням критеріїв доцільності та економічної ефективності.

Слід мати також на увазі, що цінність зарубіжних інвестицій для українських підприємств визначається перш за все не додатковим залученням коштів, хоч це і має певне значення, а тим передовим технічним, управлінським та виробничим досвідом, який вони з собою приносять.

Важливим для організації інноваційної діяльності є також кадрове забезпечення управління цією діяльністю. Підприємствам, чисельність яких не перевищує 500 чол., можна рекомендувати введення в штат посади інноваційного менеджера, який може бути підпорядкованим безпосередньо керівнику підприємства або входити в структуру підрозділу маркетингу. Для малих підприємств може бути введена посада маркетолога – інноваційного менеджера за сумісництвом, або функції інноваційного менеджера покладаються на самого керівника підприємства. Формування, ведення та оновлення інформаційної бази даних інтелектуальної власності підприємства здійснюється програмістом під керівництвом інноваційного менеджера. На наш погляд, наказом керівника по підприємству має бути створена комісія з інтелектуальної власності та оцінки ефективності інноваційних проектів, куди

бажано включити технічних спеціалістів, маркетологів та економістів.

Подальший розвиток підприємства може відбуватися лише за умови активної участі всіх працівників підприємства у заходах по раціоналізації та оновленню виробництва. В радянські часи, як відомо, рух раціоналізаторів мав неабиякий вплив на прискорення розвитку виробництва. Саме тому, маючи на меті підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства, доцільно проводити цілеспрямовану роботу з кадрами. В перелік заходів в цьому аспекті мають входити:

- преміювання працівників за раціоналізаторські та новаторські ідеї, удосконалення технологічних процесів, пропозиції у сфері «ноу-хау». Для цього необхідно розробити та затвердити наказом керівника по підприємству спеціальне положення по заохоченню працівників, які вносять вклад в інноваційну діяльність підприємства;
- застосування системи штрафів за приховування інформації, яка може бути інтелектуальною власністю підприємства;
- проведення семінарів, «круглих столів», «мозкових штурмів» для виявлення нових ідей та пропозицій, а також постійний моніторинг досліджень і аналіз патентів і публікацій конкурентів;
- підвищення ступеня освіченості працівників, в тому числі і у сфері інновацій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності.

Пропозиції та ідеї мають подаватися працівниками підприємства в письмовій формі та мати візу керівника відповідного підрозділу. І справа не тільки в тому, що письмова форма необхідна для обґрунтування заходів заохочувального характеру – вони можуть мати велике значення у випадку виникнення судових спорів з конкурентами та й з самими працівниками.

Керівництву підприємства доцільно звернути увагу на людський або психологічний фактор, який нерідко є сильними гальмами для запровадження інновацій, оскільки інновації приводять до частих змін умов роботи та деяких негативних наслідків для окремих працівників (навіть до їх звільнення), що нерідко викликає шалений опір з їх боку.

Висновки. На підприємствах України має бути створений постійно діючий механізм інноваційної діяльності як фактор виживання фірм в сучасних конкурентних умовах. Він має включати:

- а) розробку інноваційної стратегії розвитку підприємства;
- б) створення внутрішньої нормативної документації інноваційної діяльності;
- в) створення дієвої системи захисту інтелектуальних ресурсів підприємства;
- г) створення постійно оновлюваної інформаційної бази даних;
- д) створення постійно оновлюваного портфеля об'єктів інтелектуальної власності та інноваційних проектів;
- е) кадрове та організаційне забезпечення інноваційної діяльності.

1. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / В.О. Василенко, В.Г. Шматько. – Київ: Видавництво ЦУЛ, 2003. – 439 с.
2. Гальчинський А.С. Інновації як стратегія українських реформ / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, А.К. Кінах. – Київ: Видавництво „Знання України”, 2002. – 326 с.
3. Гальчинський А.С. Україна: наука та інноваційний розвиток / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, В.П. Семиноженко. – Київ: Видавництво „Знання України”, 1997 – 128 с.
4. Лапко О.О. Інноваційна діяльність як фактор підвищення ефективності вітчизняної економіки / О.О. Лапко // Фінанси України. – 1998. – № 6. – С. 31-36.
5. Новицкий Н.А. Инновационный путь развития экономики / Н.А. Новицкий // Экономист. – 2000. – №6. – С. 27-38.
6. Харківський Д.Ф. Деякі питання інноваційного розвитку регіонів України / Д.Ф. Харківський, О.О. Євтушевська // Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. Наук. Пр. – Одеса: ОДАУ. – 2005. – Вип. № 27. – С.132-136.
7. Коновалов В.М. Инновационная сага. [Електронний ресурс] / В.М. Коновалов – Режим доступу: <http://www.innocentre.ru/saga/index.html>.

УДК [005.591.6:005.936.3]:332.1-027.1

ДОРОШЕНКО І.О., аспірант

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Розглянуто проблеми управління ефективністю інноваційного розвитку регіонів країни на сьогодні та можливі шляхи їх вирішення. Зокрема приділено увагу питанню вдосконалення забезпечення державного регулювання інноваційної діяльності та формування її інфраструктури, розробки регіональних інноваційних стратегій розвитку.

Ключові слова: інноваційний розвиток, інноваційна діяльність, механізм управління інноваційною діяльністю, інноваційна стратегія, інноваційно активні підприємства, науково-технічний потенціал регіону.

The innovation development efficacy management problems of country regions for today and possibility ways of their solution have been considered. The attention to improve state regulation guarantee question of innovation activity and forming its infrastructure, to work out innovation development strategies of regions has been spared at this article.

Key words: innovation development way, innovation activity, management innovation development mechanism, innovation strategy, innovation active enterprises, scienty-technical potential of region.

Вступ. У сучасному світі якість управління інноваційними процесами стала визначальним фактором конкурентоспроможності національних економік. Зростання інтелектуальної складової в економіці та її забезпечення інноваціями і інформацією, зростання значущості знань як

основного фактора розвитку та розвиток науко-містких та високотехнологічних галузей є загально-світовою тенденцією. За останні десятиліття розвиток світової економіки відбувався за рахунок інвестицій в інтелектуальні технології [1]. В Україні ж, на жаль, на протязі останніх півтора десятка років спостерігається технологічне відставання від розвинених країн, і, як наслідок, зниження конкурентоспроможності економіки нашої країни, гальмування розвитку високотехнологічних галузей промисловості, зниження якості робочої сили.

Науково-технологічний та інноваційний розвиток є невід'ємною складовою частиною задоволення широкого комплексу національних інтересів держави, що забезпечує її реальну незалежність і безпеку. До того ж у сучасних умовах глобалізації саме наука стала одним із головних економіко-відтворюючих чинників, що забезпечують розвиток країни за рахунок вдосконалення існуючих технологій, техніки та використання принципово нових досягнень [2]. Проте за роки незалежності науково-технічний потенціал країни, за дослідженнями науковців, зменшився у 2,5–3 рази, оскільки у перехідний період основний акцент було зміщено на розвиток сировинного сектору економіки, в той час як негативних тенденцій зазнали фундаментальна та прикладна науки. Але, якщо звернутись до класиків теорії довгих хвиль та теорії інновацій М.І. Туган-Барановського, М. Кондратьєва, Й.А. Шумпетера, К. Фрідмена та ін. (хоча і можна прослідкувати деякі розбіжності у поглядах учених на